

Vzdělávací program specializačního vzdělávání v oboru PORODNÍ ASISTENTKA - PERIOPERAČNÍ PÉČE

ÚNOR 2021

(VĚSTNÍK MZ 3/2021)

1	Cíl specializačního vzdělávání	2
2	Vstupní podmínky a průběh specializačního vzdělávání	2
	2.1 Vstupní podmínky.....	2
	2.2 Průběh specializačního vzdělávání	2
3	Učební plán	3
	3.1 Učební osnova odborných modulů	4
	3.1.1 Učební osnova odborného modulu 1	4
	3.1.2 Učební osnova odborného modulu 2	12
	3.1.3 Učební osnova odborného modulu 3	19
4	Hodnocení účastníka v průběhu specializačního vzdělávání	22
5	Profil absolventa	23
	5.1 Charakteristika profesních kompetencí, pro které absolvent/ka specializačního vzdělávání získal/a způsobilost.....	23
6	Charakteristika akreditovaných zařízení a pracovišť	24
	6.1 Akreditovaná zařízení a pracoviště	24
7	Tabulka modulů	26
8	Seznam doporučených zdrojů	27

1 Cíl specializačního vzdělávání

Cílem specializačního vzdělávání v oboru **Porodní asistentka - Perioperační péče** je získání specializované způsobilosti s označením odbornosti **Porodní asistentka pro perioperační péči**, a to osvojením si potřebných teoretických znalostí, praktických dovedností, návyků týmové spolupráce i schopnosti samostatného rozhodování pro činnosti stanovené platnou legislativou.

2 Vstupní podmínky a průběh specializačního vzdělávání

2.1 Vstupní podmínky

Podmínkou pro zařazení do specializačního vzdělávání v oboru Porodní asistentka - Perioperační péče je s odkazem na ustanovení § 58 odst. 1 zákona č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících

s poskytováním zdravotní péče a o změně souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon č. 96/2004 Sb.) získání odborné způsobilosti k výkonu povolání porodní asistentky.

2.2 Průběh specializačního vzdělávání

Vzdělávací program uskutečňuje akreditované zařízení. Akreditovaným zařízením je poskytovatel zdravotních služeb, jiná právnická osoba nebo fyzická osoba, kterým ministerstvo udělilo akreditaci v souladu s § 45 odst. 1, písmeno a) zákona č. 96/2004 Sb. Udělením akreditace se získává oprávnění k uskutečňování vzdělávacího programu nebo jeho části.

Vzdělávací program obsahuje celkem 560 hodin teoretického vzdělávání a praktické výuky. Praktická výuka tvoří alespoň 50 % celkového počtu hodin, včetně odborné praxe na pracovištích akreditovaného, ale i neakreditovaného zařízení v rozsahu stanoveném tímto vzdělávacím programem.

Vyučovací hodina teoretické výuky trvá 45 minut, vyučovací hodina odborné praxe trvá 60 minut. Požadavky vzdělávacího programu je možné splnit ve více akreditovaných zařízeních, pokud je nezajistí v celém rozsahu akreditované zařízení, kde účastník vzdělávání zahájil.

Vzdělávací program se skládá z modulů. Modulem se rozumí ucelená část vzdělávacího programu vymezená počtem hodin, který je stanoven vzdělávacím programem jako minimální. Každý modul je zakončen hodnocením úrovně dosažených výsledků vzdělávání.

Optimální doba specializačního vzdělávání je 18 – 24 měsíců, kterou lze prodloužit nebo zkrátit při zachování kvality vzdělávání a počtu hodin vzdělávacího programu. Část specializačního vzdělávání lze absolvovat distanční formou studia, např. metodou e-learningu.

Průběh specializačního vzdělávání je evidován v tzv. Logbooku (deníku, studijním průkazu), do něhož provádí školitel záznamy o průběhu specializačního vzdělávání, omluvené absenci, průběhu odborné praxe a splnění předepsaných výkonů na neakreditovaném pracovišti nebo na pracovišti akreditovaného zařízení.

Seznam a počet výkonů uvedených v kapitole 3.1. Učební osnovy odborných modulů, je stanoven jako minimální, avšak tak, aby účastník specializačního vzdělávání zvládl danou problematiku nejen po teoretické, ale i po stránce praktické.

Podmínkou pro přihlášení k atestační zkoušce je:

- a) získání počtu kreditů stanoveného tímto vzdělávacím programem,
- b) absolvování modulů, které jsou v tomto vzdělávacím programu označeny jako povinné, a prokázání výkonu povolání při poskytování zdravotních služeb v perioperační péči v délce minimálně 1 roku z období posledních 6 let v rozsahu minimálně poloviny stanovené týdenní pracovní doby nebo minimálně 2 let z období posledních 6 let v rozsahu minimálně pětiny stanovené týdenní pracovní doby, a to podle § 56 odst. 6 zákona č. 96/2004 Sb.

Podmínkou pro získání specializované způsobilosti porodní asistentky pro perioperační péči je úspěšné složení atestační zkoušky.

3 Učební plán

Specializační vzdělávání v oboru PORODNÍ ASISTENTKA - PERIOPERAČNÍ PÉČE					
Kód	Typ	Název	Rozsah		
			Teorie (počet hodin)	Praxe (počet hodin)	
				NZ	AZ
OM 1	P	Role porodní asistentky specialisty/ky v perioperační péči	120		
	P	Odborná praxe na pracovišti perioperační péče v neakreditovaném zařízení (tento poskytovatel nemusí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb.)		24	
OM 2	P	Perioperační péče o pacienta/pacientku ve vybraných oborech I.	76		
	P	Odborná praxe na pracovišti perioperační péče v neakreditovaném zařízení (tento poskytovatel nemusí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb.)		80	
	P	Odborná praxe na pracovišti akreditovaného zařízení (tento poskytovatel musí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb.)			40
OM 3	P	Perioperační péče o pacienta/pacientku v gynekologii a porodnictví	44		
	P	Odborná praxe na pracovišti perioperační péče na gynekologicko-porodnickém operačním sále, v neakreditovaném zařízení (tento poskytovatel nemusí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb.)		96	
	P	Odborná praxe na pracovišti perioperační péče v akreditovaném zařízení (tento poskytovatel musí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb.)			80

	gynekologicko-porodnické operace		
		240	320
Celkem		560 hodin	

Vysvětlivky: OM – odborný modul, P – povinný, AZ – akreditované zařízení, NZ – neakreditované zařízení

3.1 Učební osnova odborných modulů

3.1.1 Učební osnova odborného modulu 1

Odborný modul – OM 1	Role porodní asistentky specialistiky v perioperační péči	
Typ modulu	povinný	
Rozsah modulu	120 hodin teoretické výuky v rozsahu 15 dnů, 24 hodin odborné praxe v rozsahu 3 dnů (16 hodin na oddělení sterilizace, 8 hodin anestezie). Tento poskytovatel nemusí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb.	
Cíl	Vybavit účastníky studia nejnovějšími poznatky, znalostmi a dovednostmi z vybrané problematiky veřejného zdraví, řízení lidských zdrojů, ekonomiky a financování poskytovatelů zdravotních služeb, krizového managementu, řízení kvality a bezpečí, výzkumu, psychologických aspektů, prevence dopadů negativních faktorů fyzické a psychické zátěže a role školitele/ky se zaměřením na operační sály. Vybavit porodní asistentku vědomostmi a dovednostmi a připravit ji pro poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče u pacienta, který podstupuje operační léčbu nebo vyšetření v perioperačním prostředí.	
Téma	Rozpis učiva	Minimální počet hodin
Úvod do problematiky	Úvod do problematiky jednotlivých tematických celků OM 1.	3
Nejnovější poznatky v problematice veřejného zdraví	Podpora zdraví a zdravotní politika. Národní strategie zdraví. Vymezení problematiky veřejného zdraví, determinanty zdraví a jejich aktuální situace v ČR, aktuální zdravotní politika v evropském kontextu.	2
Problematika závislostí	Přehled návykových látek a jejich vlastnosti, zdravotní a právní aspekty související se zneužíváním návykových látek.	2
Hygienické požadavky na provoz zdravotnických a sociálních zařízení, ochrana zdraví při práci, ochrana před neionizujícím zářením	Radiační ochrana – ionizující záření, jeho základní druhy a vlastnosti, nepříznivé účinky ionizujícího záření, radiační zátěž obyvatel, způsoby ochrany před ionizujícím zářením, zásady pro pobyt v prostorách se zdroji ionizujícího záření, legislativa v oblasti radiační ochrany, odpovědnosti při využívání zdrojů ionizujícího záření. Radiační a cytostatická ochrana na operačních sálech. Ochrana zdraví při práci.	3

Lidské zdroje	Lidské zdroje, způsobilost k výkonu práce ve zdravotnictví, řízení lidských zdrojů, celoživotní vzdělávání, profesní etika.	1
Ekonomika a financování poskytovatelů zdravotních služeb	Ekonomika poskytovatele zdravotních služeb - obecná teorie systémů, ekonomika zdravotnictví, funkce státu. Zdravotní pojišťovny, funkce pojišťoven a úhradové mechanismy. Ekonomika poskytovatele zdravotních služeb, náklady, výnosy a hospodářský výsledek poskytovatele zdravotních služeb, kalkulace a rozpočty ve zdravotnictví, účetnictví a daňová evidence, mzdy a odměňování. Financování zdravotnictví. DRG a jiné systémy úhrad. Efektivita provozu operačního sálu - rozpočet, využití jednotlivých operačních sálů, přístrojů, náklady na spotřební materiál.	3
Krizový management ve zdravotnictví	Mimořádné události a katastrofy. Krizová připravenost. Hromadný výskyt zasažených. Evakuace zařízení lůžkové péče. Ochrana obyvatelstva. Mimořádné události na operačních sálech (dále jen OS).	3
Nové poznatky v řízení kvality a bezpečí v perioperační péči ve zdravotnictví	Systém řízení dokumentace, implementace platných právních předpisů a standardů kvality. Metody měření a hodnocení kvality – indikátory, audity. Příprava standardů specializovaných postupů. Využití dat o kvalitě. Certifikace, akreditace. Informovaný souhlas. Vyhodnocení rizik pochybení a návrh preventivních a nápravných opatření. Resortní bezpečnostní cíle. Řízení kvality a bezpečnosti na OS. Rizika na OS.	5
Psychologické aspekty práce specialisty/ky, komunikační dovednosti specialisty/ky	Psychosociální dovednosti specialisty/ky. Komunikace v týmu. Podpůrné techniky v komunikaci s problémovým pacientem/pacientkou, s agresivním pacientem/pacientkou, komunikace se znevýhodněnými pacienty (mentální nebo psychické postižení, autismus, handicap fyzický či smyslový, dlouhodobě nezaměstnaní, bezdomovci, apod.), komunikace s pacienty/pacientkami z jiných etnických skupin žijících na území ČR s ohledem na jejich zdravotní, sociální, náboženské, kulturní a společenské odlišnosti. Problematika týraných a zneužívaných osob (dětí, žen, mužů). Domácí násilí. Edukace pacientů/pacientek přicházejících na operační sál. Etika perioperační péče - etický přístup k pacientům/pacientkám na operačním sále a interpersonální etika na operačním sále.	9
Prevence negativních	Efektivní zvládnání nadměrné psychické zátěže	5

dopadů psychické a fyzické zátěže související s výkonem zdravotnického povolání	a prevence syndromu vyhoření. Prevence rizik nadměrné fyzické zátěže. Podpůrné techniky ke zvládnutí pracovní zátěže, interpersonální agrese, budování vztahů v zátěžových situacích, psychosociální hygiena zdravotnického pracovníka. Role PEER* podpory a péče. Zvyšování kvality komunikačních dovedností, prevence závislosti, vliv stresu na naše tělo, péče o duševní zdraví v povolání s vysokou úrovní stresu, upevnění profesionálních kompetencí, podpora ve složitých pracovních situacích, reflexe vlastní práce, poznání vlastního stylu práce a možných slabých míst, supervize.	
Nejnovější trendy v metodologii výzkumu ve zdravotnictví	Charakteristika, specifika a význam výzkumu. Techniky výzkumu, výzkumný proces a jeho fáze, etapy výzkumné práce. Volba a způsob vyhledávání vhodných témat. Etika výzkumu. Prezentace výsledků, aplikace poznatků do praxe.	3
Role školitele/ky ve vzdělávání NLZP	Zásady vzdělávání dospělých, zvláštnosti ve vzdělávání dospělých, cíle, formy a metody výuky, role školitele/ky v celoživotním vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků.	2
Role porodní asistentky v perioperační péči	Obecně závazné předpisy ve zdravotnictví. Zdravotničtí pracovníci a jiní odborní pracovníci ve zdravotnictví. Právní odpovědnost zdravotnických pracovníků. Kategorie zdravotnických pracovníků v oboru perioperační péče, chirurgický tým. Vzdělání, kompetence a role perioperační porodní asistentky.	3
Organizačně provozní problematika operačního sálu	Umístění, prostorové uspořádání, stavebně technické a technologické vybavení operačních sálů, centrálních sterilizací a sterilizací při operačních sálech.	2
	Organizace a řízení operačních sálů - organizační struktura, náplně práce a harmonogramy práce operačních sálů.	3
	Zdraví a bezpečí pacienta/pacientky a personálu na operačním sále - rizika perioperačního prostředí, provozu a perioperačního procesu a jejich prevence (bezpečnost pacienta/pacientky – perioperační bezpečnostní procedura, perioperační bezpečnostní protokol, bezpečnost zdravotnických pracovníků - nemoci z povolání, pracovní úrazy a jejich prevence).	10

* Nabízení a přijímání pomoci založené na sdíleném porozumění, respektu a vzájemném posílení mezi lidmi v podobných situacích (Meadová a kol., 2001). Peer = kolega, vrstevník, rovnocenný člověk.

	Dokumentace v perioperační péči a její význam.	2
Hygiena, mikrobiologie a epidemiologie v perioperační péči	Platné právní předpisy ve vztahu k hygienickým požadavkům na provoz zdravotnických zařízení.	1
	Zdravotnické zařízení lůžkové péče jako ekologický systém. Manipulace s odpadem a jeho likvidace.	1
	Čisté prostory v rámci operačního traktu - požadavky na pracoviště podle tříd čistoty a hygienicko-epidemiologických rizik.	1
	Infekce spojené se zdravotní péčí a bariérové ošetrovací techniky jako prevence infekcí spojených se zdravotní péčí v perioperačním prostředí. Profesionální nákazy v perioperačním prostředí a prevence profesionálních nákaz (Imchv – infekce v místě chirurgického výkonu – vznik, prevence). Vybrané infekční onemocnění se závažným průběhem. MRSA (meticilin – rezistentní Staphylococcus aureus), řešení septických komplikací, bariérový režim. Klasifikace chirurgických ran (operačních výkonů) dle míry mikrobiální kontaminace.	5
Základy dezinfekce, dekontaminace a sterilizace zdravotnických prostředků	Transport kontaminovaných i dekontaminovaných zdravotnických prostředků (dále jen ZP), dezinfekce a čištění ZP, setování ZP a obaly a obalové systémy v předsterilizační přípravě.	4
	Vyšší stupeň dezinfekce. Sterilizace ZP, transport a uložení sterilních ZP.	4
Základy anesteziologie a resuscitace	Farmakologie související s anestezií, kardiopulmonální resuscitací (dále jen KPR), zacházení s léčivými přípravky, skladování a odstraňování nepoužitých léčivých přípravků	1
	Základy anesteziologie. Anestezie celková, místní, kombinovaná, svodná. Anesteziologický přístroj včetně příslušenství, jeho obsluha a údržba.	1
	Perioperační proces anesteziologické péče - příprava pacienta/pacientky na anestezii, zajištění průchodnosti dýchacích cest, udržování anestezie, ukončení anestezie. Dokumentace a hlášení v anesteziologii. Perioperační péče, šok a prevence perioperačních komplikací.	2
	Základní a rozšířená neodkladná resuscitace (dále jen NR) v krizových situacích na operačním sále.	4
Základy ošetrovatelské péče při poskytování	Univerzální instrumentarium, základní technické vybavení, šicí materiál, chirurgické jehly, implantáty, chirurgické techniky, rouškovací systémy, ochranný oděv a další ZP, materiály	16

perioperační péče	a pomůcky v perioperačním procesu.	
	Pacient/pacientka v perioperačním procesu - příjem pacienta/pacientky na operační sál (dále jen OS), bezpečnostní opatření, polohování a fixace pacienta/pacientky, antiseptika operačního pole, zarouškování pacienta/pacientky, péče o operační ránu a drenáže bezprostředně po operačním výkonu, předávání pacienta/pacientky na oddělení.	6
	Odběry biologického materiálu v perioperačním prostředí a jejich transport.	2
	Zdravotnický pracovník v perioperačním procesu - průchod filtrem, hygienické zabezpečení rukou v perioperační péči, včetně chirurgické dezinfekce rukou, oblékání operačních plášťů a operačních rukavic.	3
	Role instrumentářky v perioperační péči, obíhající porodní asistentky (cirkulující porodní asistentky) a nástrojové (sterilizační) porodní asistentky - zásady a činnosti. Příprava operačního sálu k operačnímu výkonu.	3
Ukončení teoretické výuky	Hodnocení, shrnutí, zpětná vazba.	5

ODBORNÁ PRAXE

Odborný modul – OM 1	Odborná praxe na pracovišti perioperační péče (tento poskytovatel nemusí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb.)	
Typ modulu	povinný	
Rozsah modulu	24 hodin v rozsahu 3 dnů (16 hodin v rozsahu 2 dnů sterilizace, 8 hodin v rozsahu 1 dne anestézie)	
Seznam výkonů		Minimální počet výkonů
Transport a příjem kontaminovaných zdravotnických prostředků (dále jen ZP) na sterilizaci		1
Ruční dezinfekce a mechanická očista		1
Obsluha mycího a dezinfekčního automatu		1
Obsluha ultrazvukového přístroje k dočištění instrumentaria		1
Kontrola, setování a balení ZP		1
Obsluha parního sterilizačního přístroje, včetně kontroly, vyhodnocení a vedení dokumentace sterilizačního procesu		1
Obsluha přístroje pro sterilizaci termolabilních ZP (etoxen, plazma), včetně kontroly, vyhodnocení a vedení dokumentace sterilizačního procesu		1
Distribuce, transport a předávání sterilních ZP, včetně kontroly a vedení příslušné dokumentace		1
Edukace pacienta/pacientky před operačním výkonem v rámci svých		1

kompetencí	
Příprava a kontrola anesteziologického přístroje před operačním výkonem	1
Příjem pacienta/pacientky na operační oddělení	1
Příprava pacienta/pacientky k celkové anestezii	1
Příprava ZP, potřebného zdravotnického materiálu a pomůcek a asistence u endotracheální intubace	1
Péče o pacienta/pacientky po celkové anestezii	1
Příprava ZP, potřebného zdravotnického materiálu, pomůcek a asistence u epidurální anestezie	1
Péče o pacienta/pacientky po epidurální anestezii	1
Předání pacienta/pacientky z operačního sálu na dospávací pokoj nebo JIP	1
Výsledky vzdělávání	<p>Teoretické znalosti: Absolvent/ka bude znát:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nejnovější poznatky z oblasti ochrany a podpory veřejného zdraví, • systém radiační ochrany, zásady pro uplatňování požadavků radiační ochrany a praktické metody ochrany, radiační ochranu na operačních sálech, • zdravotní a právní aspekty související se zneužíváním návykových látek, • význam neustálé potřeby zvyšování kvality práce a spolupráce v týmu, • ekonomiku zdravotnictví a efektivitu provozu operačních sálů, • řízení kvality a bezpečnosti na operačních sálech a rizika na OS, • edukaci a etický přístup k pacientovi/pacientce na OS, • organizační a provozní problematiku operačního sálu, • zdravotnickou dokumentaci na OS, • hygienu, mikrobiologii a epidemiologii v perioperační péči, • základy dezinfekce a sterilizace zdravotnických prostředků, • základy anesteziologie a resuscitace, • zdravotnické prostředky včetně zdravotnického technického vybavení používaného v perioperační péči, • roli porodní asistentky obíhající, instrumentářky a nástrojové, • univerzální instrumentárium, rouškovací systémy a ochranné oděvy pro OS, • proces pacienta/pacientky v perioperační péči – bezpečnostní proceduru, příjem a předání pacienta/pacientky na OS a zpět na oddělení, • proces průchodu zdravotnického pracovníka a jeho chování na operačním sále, • základy ošetrovatelské péče při poskytování perioperační péče na OS, • základní požadavky na operační stoly, přídatná zařízení, včetně zásad zacházení s nimi, popsat údržbu a bezpečnostní opatření při jejich použití, • požadované vlastnosti na instrumentarium, materiály, ze kterých jsou vyrobeny, druhy možných korozií, včetně příčin a preventivních opatření, pojmenovat a kategorizovat jednotlivé

	<p>nástroje z různých hledisek a uvést jejich vhodné použití,</p> <ul style="list-style-type: none"> • požadované vlastnosti na šicí materiály a chirurgické jehly, včetně jejich kategorizace z různých hledisek a uvést jejich vhodné použití, • základy operačních technik, možnosti stavění krvácení, preparaci a pronikání tkáněmi, techniku šití a uzlení, • součásti ochranného oděvu (nesterilního, sterilního) určeného pro operační sál, požadované vlastnosti a jejich význam, včetně používaných materiálů ve zdravotnické praxi, jejich výhody a nevýhody, • fáze perioperační péče o pacienta/pacientky v perioperačním prostředí, včetně stanovených zásad a důvody jejich dodržování v jednotlivých fázích perioperační péče, • fáze přípravy operačního týmu k operačnímu výkonu, včetně obecně uznávaných zásad a důvody jejich dodržování v jednotlivých fázích přípravy, • problematiku základů vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče poskytované pacientovi/pacientce bezprostředně před, v průběhu a bezprostředně po operačním výkonu v roli instrumentárky a důvody dodržování bezpečnostních opatření a zásad asepse při jejím poskytování, • problematiku základů vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče poskytované pacientovi/pacientce bezprostředně před, v průběhu a bezprostředně po operačním výkonu v roli cirkulující (obíhající) porodní asistentky a důvody dodržování bezpečnostních opatření a zásad asepse při jejím poskytování, • problematiku základů nepřímé specifické ošetrovatelské perioperační péče poskytované pacientovi/pacientce bezprostředně před, v průběhu a bezprostředně po operačním výkonu v roli sterilizační (nástrojové) porodní asistentky a důvody dodržování bezpečnostních opatření a zásad asepse při jejím poskytování. <p>Praktické vědomosti a dovednosti: Absolvent/ka bude připraven/a:</p> <ul style="list-style-type: none"> • orientovat se na podporu a udržování zdraví, prevenci, rehabilitaci, včetně ohledu na životní prostředí při poskytování ošetrovatelské péče, • eliminovat rizika ionizujícího záření, jeho účinky na živý organismus, • rozpoznat své postoje, přístupy, způsob komunikace při personální práci, při efektivním hospodaření a při zjišťování potřeb a přání pacientů/pacientek a jejich rodin, • koordinovat práci členů týmu, • rozeznat a posoudit neetické chování spolupracovníků, • uplatňovat postupy krizového managementu a podílet se na přechodu činnosti zdravotnického zařízení ze standardních podmínek do činností za podmínek nestandardních, • identifikovat existující rizika, vyhodnotit závažnost identifikovaných rizik, koordinovat činnost specifických týmů při řešení rizik, kontrolovat efektivnost nápravných opatření
--	--

	<p>a řešit včas ty, které nedosahují očekávaných výsledků a odstraňovat potenciální rizika dříve, než způsobí škody,</p> <ul style="list-style-type: none">• dodržovat zásady prevence pochybení ve zdravotnické praxi,• uplatňovat vhodný přístup při komunikaci s problémovým pacientem/pacientkou a se znevýhodněným pacientem//pacientkou,• uplatňovat vhodné zásady komunikace s osobami týranými, zneužívanými,• zvládat multikulturní odlišnosti v ošetřování pacientů/pacientek na vlastním pracovišti v rámci své specializace,• identifikovat faktory ovlivňující kvalitu života pacientů/pacientek,• uplatňovat etický přístup k pacientům//pacientkám a jejich blízkým,• používat podpůrné techniky ke zvládnutí fyzické i psychické zátěže v povolání,• postupovat dle moderních a vědecky ověřených metod, podílet se na výzkumných šetřeních a projektech,• odborně vést méně zkušené zdravotnické pracovníky svého oboru, zdravotnické pracovníky způsobilé k výkonu povolání pod odborným dohledem nebo pod přímým vedením a účastníky studia specializačního vzdělávání oboru v roli školitele,• dodržovat zásady ve vzdělávání dospělých, respektovat význam, zvláštnosti, cíle a role školitele/ky,• podílet se na kontinuálním zvyšování kvality a bezpečnosti péče,• připravovat standardy specializovaných postupů v rozsahu své způsobilosti,• hodnotit kvalitu poskytované ošetrovatelské péče, vyhodnocovat rizika pochybení,• koordinovat práci členů ošetrovatelského týmu v oblasti své specializace,• identifikovat faktory ovlivňující kvalitu života pacienta/pacientky a jeho blízkých,• provádět výzkum v rozsahu své specializované způsobilosti, zejména identifikovat oblasti výzkumné činnosti, realizovat výzkumnou činnost a vytvářet podmínky pro aplikaci výsledků výzkumu do klinické praxe na vlastním pracovišti i v rámci oboru,• vést specializační vzdělávání v oboru své specializace,• orientovat se v právních předpisech, činnostech a kompetencích sestry pro perioperační péči,• orientovat se v požadavcích na efektivitu práce v perioperační péči,• dodržovat preventivní opatření na ochranu a bezpečnost pacienta/pacientky, všech přítomných v perioperačním prostředí,• vést zdravotnickou dokumentaci v perioperační péči, charakterizovat dokumentaci perioperačního ošetrovatelského procesu a zdůvodnit pro koho a pro jaké oblasti má dokumentace v perioperační péči význam,• vyhledat potřebné informace v platných právních předpisech, které se vztahují k předcházení vzniku a šíření infekce spojené s poskytováním zdravotní péči a k hygienickým požadavkům v perioperačním prostředí,• orientovat se ve vybraných infekčních onemocněních a uvědomit si důležitost bariérových ošetrovacích technik
--	--

	<p>a dalších preventivních opatření v prevenci infekcí spojených se zdravotní péčí a profesionálních nákaz, klasifikovat chirurgické rány podle mikrobiální kontaminace, popsat jejich charakteristiku a vysvětlit význam členění chirurgických ran pro péči o pacienta/pacientky v perioperačním prostředí,</p> <ul style="list-style-type: none"> • řídit a podílet se na procesu předsterilizační přípravy a sterilizace ZP dle stanovených zásad a provozního řádu, • naučit se postupy sterilizace zdravotnických prostředků • orientovat se v základech anesteziologické ošetrovatelské péče, • poskytnout základní neodkladnou resuscitaci a orientovat se v problematice rozšířené neodkladné resuscitace.
Způsob ukončení modulu	Hodnocení úrovně dosažených výsledků vzdělávání – test nebo ústní zkouška, splnění odborné praxe a potvrzení výkonů daných pro odborný modul 1.

3.1.2 Učební osnova odborného modulu 2

Odborný modul – OM 2	Perioperační péče o pacienta/pacientku ve vybraných oborech I.	
Typ modulu	povinný	
Rozsah modulu	<p>76 hodin teoretické výuky v rozsahu 9,5 dnů, 80 hodin odborné praxe na pracovišti perioperační péče v rozsahu 10 dnů, z toho:</p> <p>32 hodin na OS všeobecné chirurgie v rozsahu 4 dnů, 8 hodin na OS hrudní chirurgie v rozsahu 1 dne, 16 hodin na OS kardiochirurgie a cévní chirurgie a intervenční angiologie v rozsahu 2 dnů, 8 hodin na OS urologie v rozsahu 1 dne, 8 hodin na OS plastické chirurgie a popáleninách v rozsahu 1 dne, 8 hodin na OS dětské chirurgie v rozsahu 1 dne.</p> <p>Tento poskytovatel nemusí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb. 40 hodin odborné praxe na pracovišti akreditovaného zařízení v rozsahu 5 dnů. Tento poskytovatel musí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb.</p>	
Cíl OM 2	<p>Připravit porodní asistentku pro poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče u pacienta/pacientky podstupujícího operační léčbu nebo vyšetření ve vybraných oborech (všeobecné chirurgii, hrudní chirurgii, kardiochirurgii a cévní chirurgii, intervenční angiologii a radiologii, urologii, plastické chirurgii a dětské chirurgii) a popáleninách</p>	
TEORETICKÁ VÝUKA		
Téma	Rozpis učiva	Minimální počet hodin
Úvod do problematiky	Úvod do problematiky jednotlivých tematických celků OM 2.	2
Úvod do vybraných	Vymezení pojmů ve vybraných oborech	3

chirurgických oborů	všeobecná chirurgie, hrudní chirurgie, kardiochirurgie a cévní chirurgie, intervenční angiologie a radiologie, urologie, plastická chirurgie a popáleniny a dětská chirurgie) - operační postupy, techniky, technické principy.	
Zdravotnické prostředky používané ve vybraných chirurgických oborech	Technické vybavení, klasické a miniinvasivní instrumentarium, šicí materiál, implantáty, staplery a další zdravotnické prostředky (materiály a pomůcky) používané ve vybraných oborech (všeobecné chirurgii, hrudní chirurgii, kardiochirurgii a cévní chirurgii, intervenční angiologii a radiologii, urologii, plastické chirurgii a popáleninách a dětské chirurgii).	2
Specifika perioperační péče u vybraných operačních výkonů	Zvláštnosti anestézie, poloh pacienta/pacientky, přípravy operačního pole, rouškování pacienta/pacientky včetně bezprostřední předoperační a pooperační péče u vybraných operačních výkonů a nejčastější odběry biologického materiálu ve vybraných oborech (všeobecné chirurgii, hrudní chirurgii, kardiochirurgii a cévní chirurgii, intervenční angiologii a radiologii, urologii, plastické chirurgii a popáleninách a dětské chirurgii). Vedení zdravotnické dokumentace v perioperační péči.	4
Operační výkony ve všeobecné chirurgii	Topografická anatomie a funkce orgánů operovaných ve všeobecné chirurgii.	1
	Patofyziologické stavy, jejich diagnostika a indikace k operační léčbě ve všeobecné chirurgii.	1
	Názvosloví a charakteristika základních typů operačních výkonů a přehled a charakteristika operačních přístupů a techniky ve všeobecné chirurgii.	2
	Techniky v chirurgických oborech.	3
	Operační výkony a specifické aspekty jednotlivých operačních výkonů ve všeobecné chirurgii - operační výkon, indikace, poloha pacienta/pacientky, přístup, postup, komplikace, technické vybavení, specifické instrumentarium, léčivé přípravky, implantáty a další zdravotnické prostředky. Operace na břišní stěně a tříselném kanálu - kýly, náhlé příhody břišní (akutní apendicitida, peritonitida, ileózní stavy, krvácení do zažívacího traktu), operace v oblasti bráničního hiátu a abdominálního jícnu, operace žaludku a duodena, operace na tenkém střevě a tlustém	13

	střevě, operace v oblasti anální krajiny, operace jater, žlučníku a žlučových cest, operace slinivky břišní a sleziny, operace mléčné žlázy, operace štítné žlázy, nejčastější minimálně invazivní operace v digestivní chirurgii.	
Operační výkony v hrudní chirurgii	Topografická anatomie a funkce orgánů operovaných v hrudní chirurgii.	1
	Patofyziologické stavy, jejich diagnostika a indikace k operační léčbě v hrudní chirurgii.	1
	Názvosloví a charakteristika základních typů operačních výkonů, přehled a charakteristika operačních přístupů a techniky v hrudní chirurgii.	1
	Operace v hrudní chirurgii: hrudní punkce a drenáž, operace plic a tracheobronchiálního stromu, operace na hrudním jícnu, operace mediastina, nejčastější minimálně invazivní operace v hrudní chirurgii.	3
Vybrané operační výkony v kardiochirurgii a cévní chirurgii	Topografická anatomie a funkce orgánů operovaných v kardiochirurgii a v cévní chirurgii.	1
	Patofyziologické stavy, jejich diagnostika a indikace k operační léčbě v kardiochirurgii a v cévní chirurgii.	1
	Názvosloví a charakteristika základních typů operačních výkonů, přehled a charakteristika operačních přístupů a techniky v kardiochirurgii a v cévní chirurgii.	1
	Operace v cévní a transplantační chirurgii: nitrohruční operace na vegetativních nervech a lumbální sympatektomie, operace varixů dolních končetin, operace na tepenném a portálním systému, multiorgánový odběr orgánů a transplantace ledviny.	2
Vybrané operační výkony v intervenční angiologii a radiologii	Úvod do oboru intervenční angiologie a radiologie.	1
	Vybrané operační výkony a specifické aspekty jednotlivých operačních výkonů v intervenční angiologii a radiologii.	2
Vybrané operační výkony v urologii	Topografická anatomie a funkce orgánů operovaných v urologii.	1
	Patofyziologické stavy, jejich diagnostika a indikace k operační léčbě v urologii.	1
	Názvosloví a charakteristika základních typů operačních výkonů a přehled a charakteristika operačních přístupů a techniky v urologii.	2
	Vybrané operační výkony a specifické aspekty jednotlivých operačních výkonů v urologii -	4

	<p>operační výkon, indikace, poloha pacienta/pacientky, přístup, postup, komplikace, technické vybavení, specifické instrumentarium, léčivé přípravky, implantáty a další zdravotnické prostředky.</p> <p>Operace močových cest, operace močového měchýře, operace ledvin, operace prostaty.</p>	
Vybrané operační výkony v plastické a rekonstrukční chirurgii, na popáleninových sálech	Topografická anatomie a funkce orgánů operovaných v plastické a rekonstrukční chirurgii.	1
	Patofyziologické stavy, jejich diagnostika a indikace k operační léčbě v plastické a rekonstrukční chirurgii.	1
	Názvosloví a charakteristika základních typů operačních výkonů, přehled a charakteristika operačních přístupů, techniky v plastické a rekonstrukční chirurgii.	2
	<p>Vybrané operační výkony a specifické aspekty jednotlivých operačních výkonů v plastické a rekonstrukční chirurgii - operační výkon, indikace, poloha pacienta/pacientky, přístup, postup, komplikace, technické vybavení, specifické instrumentarium, léčivé přípravky, implantáty a další zdravotnické prostředky.</p> <p>Operace v plastické chirurgii: autotransplantace kůže, přenos dermoepidermálního štěpu, přenos kůže v celé tloušťce, laloková plastika, operace obličejových rozštěpů, rinoplastika, augmentace prsů, operace venter pendulus, operace Dupuytrenovy kontraktury ruky. Chirurgická terapie popálenin: příjmové ošetření těžce popáleného pacienta/pacientky, léčba popáleninového šoku, převaz, transplantace a rekonstrukční techniky u popáleného.</p>	4
Vybrané operační výkony v dětské chirurgii	Zvláštnosti operačních výkonů v dětské chirurgii, patofyziologické stavy, jejich diagnostika a indikace k operační léčbě.	2
	Přehled a charakteristika operačních přístupů a techniky v dětské chirurgii.	2
	<p>Vybrané operační výkony a specifické aspekty jednotlivých operačních výkonů v dětské chirurgii - operační výkon, indikace, poloha pacienta/pacientky, přístup, postup, komplikace, technické vybavení, specifické instrumentarium, léčivé přípravky, implantáty a další zdravotnické prostředky.</p> <p>Operace náhlých příhod břišních v dětské</p>	5

	chirurgii, operace vrozených vad.	
Ukončení teoretické části	Hodnocení, shrnutí, zpětná vazba.	6
ODBORNÁ PRAXE		
Odborný modul – OM 2	Odborná praxe na pracovišti perioperační péče (tento poskytovatel nemusí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb.)	
Typ modulu	povinný	
Rozsah modulu	80 hodin v rozsahu 10 dnů, z toho: 32 hodin na OS všeobecné chirurgie v rozsahu 4 dnů, 8 hodin na OS hrudní chirurgie v rozsahu 1 dne, 16 hodin na OS kardiouchirurgie a cévní chirurgie a intervenční angiologie v rozsahu 2 dnů, 8 hodin na OS urologie v rozsahu 1 dne, 8 hodin na OS plastické chirurgie a popáleniny v rozsahu 1 dne, 8 hodin na OS dětské chirurgie v rozsahu 1 dne.	
Seznam výkonů		Minimální počet výkonů
Poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce v roli cirkulující (obíhající) porodní asistentky u méně náročného až středně náročného operačního výkonu ve všeobecné chirurgii		3
Poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce v roli cirkulující (obíhající) porodní asistentky u méně náročného až středně náročného miniinvazivního operačního výkonu ve všeobecné chirurgii		3
Poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce v roli instrumentářky u méně náročného až středně náročného operačního výkonu ve všeobecné chirurgii za asistence perioperační sestry		2
Poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce v roli instrumentářky u méně náročného až středně náročného miniinvazivního operačního výkonu ve všeobecné chirurgii za asistence perioperační sestry		2
Poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce v roli cirkulující (obíhající) porodní asistentky u méně náročného až středně náročného operačního výkonu v hrudní chirurgii		1
Poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce v roli instrumentářky u méně náročného až středně náročného operačního výkonu v hrudní chirurgii za asistence perioperační sestry		1
Poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce v roli cirkulující (obíhající) porodní asistentky u méně náročného až středně náročného operačního výkonu v kardiouchirurgii a cévní chirurgii		1

Poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce v roli instrumentářky u méně náročného až středně náročného operačního výkonu v kardiochirurgii a cévní chirurgii za asistence perioperační sestry	1
Poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce v roli cirkulující (obíhající) porodní asistentky u méně náročného až středně náročného operačního výkonu v urologii	1
Poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce v roli instrumentářky u méně náročného až středně náročného miniinvazivního operačního výkonu v urologii za asistence perioperační sestry	1
Poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce v roli cirkulující (obíhající) porodní asistentky u méně náročného až středně náročného operačního výkonu v plastické a rekonstrukční chirurgii, na popáleninových OS	1
Poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce v roli instrumentářky u méně náročného až středně náročného operačního výkonu v plastické a rekonstrukční chirurgii, na popáleninových OS za asistence perioperační sestry	1
Poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce v roli cirkulující (obíhající) porodní asistentky u méně náročného až středně náročného operačního výkonu v dětské chirurgii	1
Poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce v roli instrumentářky u méně náročného až středně náročného operačního výkonu v dětské chirurgii za asistence perioperační dětské sestry	1
Odborný modul – OM 2	Odborná praxe na pracovišti perioperační péče v akreditovaném zařízení (tento poskytovatel musí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb.)
Typ modulu	povinný
Rozsah modulu	40 hodin v rozsahu 5 dnů
Seznam výkonů	Minimální počet výkonů
Poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce v roli cirkulující (obíhající) porodní asistentky u velmi náročného operačního výkonu ve všeobecné chirurgii	2
Poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce v roli cirkulující (obíhající) porodní asistentky u velmi náročného operačního výkonu v hrudní chirurgii	1
Poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce v roli cirkulující (obíhající) porodní asistentky u velmi náročného operačního výkonu v kardiochirurgii a cévní chirurgii	1
Poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce v roli cirkulující (obíhající) porodní asistentky u velmi	1

náročného operačního výkonu v urologii	
Poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce v roli cirkulující (obíhající) porodní asistentky u velmi náročného operačního výkonu v plastické a rekonstrukční chirurgii, na popáleninových OS	1
Poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce v roli cirkulující (obíhající) porodní asistentky u velmi náročného operačního výkonu v dětské chirurgii	1
Výsledky vzdělávání	<p>Absolvent/ka bude znát:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojmy ve vybraných oborech všeobecné chirurgii, hrudní chirurgii, kardiouchirurgii a cévní chirurgii, intervenční angiologii a radiologii, urologii, plastické chirurgii a popáleninách a dětské chirurgii, • zdravotnické prostředky včetně speciálního technického vybavení pro jednotlivé obory používané na operačních sálech, • topografickou anatomii a funkci orgánů, patofyziologické stavy, názvosloví a charakteristiku základních typů operačních výkonů, specifity a operační výkony ve vybraných oborech všeobecná chirurgie, hrudní chirurgie, kardiouchirurgie a cévní chirurgie, intervenční angiologie a radiologie, urologie, plastická chirurgie a popáleniny a dětská chirurgie, • patofyziologické stavy a diagnostické metody, které se vztahují k jednotlivým patofyziologickým stavům ve vybraných oborech (všeobecné chirurgii, hrudní chirurgii, kardiouchirurgii a cévní chirurgii, urologii, plastické chirurgii a popáleninách a dětské chirurgii), • operační výkony a specifické aspekty konkrétních operačních výkonů ve vybraných oborech (všeobecné chirurgii, hrudní chirurgii, kardiouchirurgii a cévní chirurgii, urologii, plastické chirurgii a popáleninách a dětské chirurgii) a využívat tyto znalosti při poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce, a to v roli instrumentářky, cirkulující (obíhající) a sterilizační (nástrojové) porodní asistentky, • operační postupy a techniky. <p>Absolvent/ka bude připraven/a:</p> <ul style="list-style-type: none"> • orientovat se v organizaci, struktuře a provozu operačního traktu, • využívat znalosti kompetencí porodní asistentky pro perioperační péči při poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče jako člen chirurgického týmu, • uvědomovat si rizika perioperačního prostředí, provozu a perioperačního procesu a zajišťovat dle stanovených zásad ochranu a bezpečnost pacienta/pacientky a všech přítomných v perioperačním prostředí ve spolupráci s víceoborovým týmem, • vést zdravotnickou dokumentaci o poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péči v souladu s platnou právní úpravou a uvědomovat si význam zdravotnické

	<p>dokumentace v perioperační péči,</p> <ul style="list-style-type: none"> • orientovat se v technickém vybavení, instrumentariu, implantátech a dalších ZP, materiálech a pomůckách používaných na operačních sálech a systematicky je zajišťovat, volit a připravit k operačnímu výkonu dle potřeb operačního týmu, zásad asepse a ve vztahu k bezpečnosti a ochraně zdraví, • poskytovat přímou i nepřímou vysoce specializovanou ošetrovatelskou perioperační péči pacientovi/pacientce efektivně a dle zásad asepse a zásad perioperační péče v roli instrumentářky, cirkulující (obíhající) a sterilizační (nástrojové) porodní asistentky, • orientovat se v krizových situacích souvisejících se zajištěním provozu na operačních sálech.
Způsob ukončení modulu	Hodnocení úrovně dosažených výsledků vzdělávání – test nebo ústní zkouška, splnění odborné praxe a potvrzení výkonů daných pro odborný modul 2.

3.1.3 Učební osnova odborného modulu 3

Odborný modul – OM 3	Perioperační péče o pacienta/pacientku v gynekologii a porodnictví	
Typ modulu	povinný	
Rozsah modulu	<p>44 hodin teoretické výuky v rozsahu 5,5 dne 96 hodin odborné praxe na gynekologicko-porodnickém operačním sále v rozsahu 12 dnů, tento poskytovatel nemusí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb. 80 hodin odborné praxe na pracovišti akreditovaného zařízení pro gynekologicko-porodnické operace v rozsahu 10 dnů (tento poskytovatel musí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb.).</p>	
Cíl OM 3	Vybavit porodní asistentku vědomostmi a dovednostmi a připravit ji tak pro poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče o pacienty/pacientky, které podstupují operační léčbu nebo vyšetření v perioperačním prostředí gynekologicko-porodnického sálu.	
TEORETICKÁ VÝUKA		
Téma	Rozpis učiva	Minimální počet hodin
Úvod do problematiky gynekologie a porodnictví	Úvod do problematiky. Vymezení oboru gynekologie a porodnictví a interdisciplinární spolupráce. Současnost a trendy v gynekologii a porodnictví, operační taktiky, techniky, technické principy.	6

Specifika anestézie v gynekologii a porodnictví	Specifika anestezie - volba anesteziologického postupu, specifika anestezie u malých operačních výkonů, u abdominálních a vaginálních operačních výkonů, u minimálně invazivních operačních výkonů - vliv kapnooperitonea a polohy na hemodynamiku a ventilaci, specifika anestezie u porodnických operačních výkonů.	2
Specifika předoperační přípravy a pooperační péče v gynekologii a porodnictví	Specifika předoperační somatické přípravy, psychologické přípravy, informovaný souhlas a specifika pooperační péče o pacienty/pacientky v gynekologii a porodnictví.	2
Specifika perioperační péče v gynekologii a porodnictví	Technické vybavení, klasické a miniinvazivní instrumentarium, šicí materiál, implantáty a další zdravotnické prostředky a pomůcky používané v perioperační péči v oboru gynekologie a porodnictví.	1
	Specifika polohování pacienta/pacientky k operačním výkonům, přípravy operačního pole a rouškování pacienta/pacientky, včetně specifík bezprostřední pooperační péče u vybraných operačních výkonů a nejčastější odběry biologického materiálu na operačních sálech v oboru gynekologie a porodnictví.	1
Vybrané operační výkony v gynekologii a porodnictví	Topografická anatomie a funkce orgánů operovaných v gynekologii a porodnictví. Patofyziologické stavy, jejich diagnostika a indikace k operační léčbě v gynekologii a porodnictví. Názvosloví a charakteristika základních typů operačních výkonů a přehled a charakteristika operačních přístupů a techniky v gynekologii a porodnictví.	5
	Vybrané operační výkony a specifické aspekty jednotlivých operačních výkonů v gynekologii a porodnictví - operační výkon, indikace, poloha pacienta/pacientky, přístup, postup, komplikace, technické vybavení, specifické instrumentarium, léčivé přípravky, implantáty a další zdravotnické prostředky: laparotomické abdominální operace, laparoskopické operace, roboticky asistované operace, hysteroskopie, laparoskopicky asistovaná hysterektomie, operace na adnexech, operace na děloze, poševní operace, porodnické operace, operace v urogynekologii a v dětské gynekologii, císařský řez, extrakce (vybavení) plodu, operace v onkologické gynekologii a senologii, operace v léčbě neplodnosti a asistované reprodukci. Náhle příhody břišní v gynekologii a porodnictví.	21

Ukončení teoretické části	Hodnocení, shrnutí, zpětná vazba.	6
ODBORNÁ PRAXE		
Odborný modul – OM 3	Odborná praxe na pracovišti perioperační péče (tento poskytovatel nemusí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb.)	
Typ modulu	povinný	
Rozsah modulu	96 hodin odborné praxe na gynekologicko-porodnickém operačním sále v rozsahu 12 dnů	
Seznam výkonů	Minimální počet výkonů	
Poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce v roli cirkulující (obíhající) porodní asistentky u méně náročného až středně náročného operačního výkonu v gynekologii a porodnictví	10	
Poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce v roli cirkulující (obíhající) porodní asistentky u méně náročného až středně náročného miniinvazivního výkonu v gynekologii a porodnictví	10	
Poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce v roli instrumentářky porodní asistentky u méně náročného až středně náročného operačního výkonu v gynekologii a porodnictví	5	
Poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce v roli instrumentářky porodní asistentky u méně náročného až středně náročného miniinvazivního výkonu v gynekologii a porodnictví	5	
Odborný modul – OM 3	Odborná praxe na pracovišti perioperační péče v akreditovaném zařízení (tento poskytovatel musí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb.)	
Typ modulu	povinný	
Rozsah modulu	80 hodin v rozsahu 10 dnů	
Seznam výkonů	Minimální počet výkonů	
Poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce v roli cirkulující (obíhající) porodní asistentky u velmi náročného operačního výkonu v gynekologii a porodnictví	5	
Poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce v roli instrumentářky porodní asistentky u velmi náročného operačního výkonu v gynekologii a porodnictví	5	

<p>Výsledky vzdělávání</p>	<p>Teoretické znalosti:</p> <p>Absolvent/ka bude znát:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojmy v gynekologii a porodnictví, • zdravotnické prostředky včetně speciálního technického vybavení pro jednotlivé obory používané na operačních sálech, • topografickou anatomii a funkci orgánů, patofyziologické stavy, názvosloví a charakteristiku základních typů operačních výkonů, specifity a operační výkony gynekologii a porodnictví, • obecné zásady operování a význam těchto znalostí pro poskytování perioperační péče, • patofyziologické stavy a diagnostické metody, které se vztahují k jednotlivým patofyziologickým stavům v gynekologii a porodnictví). <p>Praktické vědomosti a dovednosti:</p> <p>Absolvent/ka bude připravena:</p> <ul style="list-style-type: none"> • orientovat se v klasifikaci operačních výkonů z různých hledisek, v názvosloví základních operačních výkonů, • uplatňovat obecné zásady operování, uvědomovat si význam těchto znalostí pro poskytování perioperační péče, • využít znalosti z anatomie a fyziologie orgánů a orgánových systémů operovaných v gynekologii a porodnictví při poskytování perioperační péče v roli instrumentářky, • uplatňovat přehled o operačních výkonech a specifických aspektech konkrétních operačních výkonů v gynekologii a porodnictví a využívat tyto znalosti při poskytování vysoce specializované ošetrovatelské perioperační péče pacientovi/pacientce, a to v roli instrumentářky, cirkulující (obíhající) a sterilizační (nástrojové) porodní asistentky.
<p>Způsob ukončení modulu</p>	<p>Hodnocení úrovně dosažených výsledků vzdělávání – test nebo ústní zkouška, splnění odborné praxe a potvrzení výkonů daných pro odborný modul 3.</p>

4 Hodnocení účastníka v průběhu specializačního vzdělávání

Školitel akreditovaného zařízení vypracovává studijní plán a plán plnění odborné praxe a praktických výkonů, které má účastník specializačního vzdělávání v průběhu přípravy absolvovat a průběžně prověřuje jeho znalosti, vědomosti a dovednosti.

Odborná praxe v akreditovaných i neakreditovaných zařízeních probíhá pod vedením přiděleného školitele, který je zaměstnancem daného pracoviště, má specializovanou způsobilost v oboru Porodní asistentka - perioperační péče, Všeobecná sestra asistentka - perioperační péče, Dětská sestra - perioperační péče a splňuje požadavky na školitele stanovené v požadavcích na personální zabezpečení tohoto vzdělávacího programu.

5 Profil absolventa

Absolvent/ka specializačního vzdělávání v oboru Porodní asistentka - Perioperační péče je připraven/a provádět, zajišťovat a koordinovat základní, specializovanou a vysoce specializovanou ošetrovatelskou péči v perioperační péči. Je oprávněn/a na základě vlastního posouzení a rozhodnutí, v souladu s platnými právními předpisy zabezpečovat perioperační péči v rozsahu své specializované způsobilosti stanovenou činnostmi, ke kterým je připraven/a na základě tohoto vzdělávacího programu.

5.1 Charakteristika profesních kompetencí, pro které absolvent/ka specializačního vzdělávání získal/a způsobilost

Porodní asistentka se specializovanou způsobilostí v oboru Perioperační péče je připravena:

- zajišťovat předsterilizační přípravu a sterilizaci zdravotnických prostředků základními a specifickými způsoby a metodami,
- rozhodovat o způsobu vytváření a udržování asepse v perioperačním prostředí ve spolupráci s orgány ochrany veřejného zdraví,
- zajišťovat stálou pohotovost pracoviště, základního a speciálního vybavení, instrumentaria, implantátů a dalších zdravotnických prostředků, potřebného materiálu a pomůcek k plánovaným a neodkladným operačním výkonům,
- zajišťovat, připravovat a doplňovat instrumentarium, implantáty, staplery a další zdravotnické prostředky, materiál a pomůcky bezprostředně před, v průběhu a bezprostředně po operačním výkonu dle potřeb operačního týmu,
- zajišťovat přípravu, manipulaci a obsluhu operačních stolů, přístrojů a tlakových nádob,
- zajišťovat základní polohy a fixaci pacientů/pacientek na operačním stole, včetně prevence komplikací z imobilizace, a to ve spolupráci s lékařem a ostatními členy operačního týmu,
- podílet se na specifickém polohování a fixaci (repozice a fixace) pacienta/pacientky na operačním stole pod odborným dohledem a přímým vedením lékaře,
- přikládat nebo zajišťovat přiložení inaktivní elektrody při použití monopolární koagulace u pacienta/pacientky,
- provádět antisepsi operačního pole u pacienta/pacientky,
- podílet se na rouškování operačního pole pacienta/pacientky,
- instrumentovat při operačních výkonech,
- provádět ve spolupráci s chirurgickým týmem početní kontrolu nástrojů, břišních roušek a dalších použitých zdravotnických prostředků bezprostředně před, dle potřeb v průběhu a bezprostředně po operačním výkonu,
- asistovat u méně náročných operačních výkonů.

6 Charakteristika akreditovaných zařízení a pracovišť

Vzdělávací instituce, poskytovatelé zdravotních služeb[†] a pracoviště zajišťující teoretickou výuku účastníků specializačního vzdělávání musí být akreditovány dle ustanovení § 45 zákona č. 96/2004 Sb. Tato zařízení musí účastníkovi zajistit absolvování specializačního vzdělávání dle tohoto vzdělávacího programu.

6.1 Akreditovaná zařízení a pracoviště

Personální zabezpečení	<p>Školitelem se rozumí zaměstnanec akreditovaného zařízení ve smyslu zákona č. 96/2004 Sb.</p> <p>Školitelem teoretické části může být zdravotnický pracovník, který získal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odbornou způsobilost všeobecné sestry podle zákona č. 96/2004 Sb., se specializovanou způsobilostí v oboru Perioperační péče a minimálně 3 roky praxe po ukončení specializované způsobilosti, • odbornou způsobilost k výkonu povolání dětské sestry podle zákona č. 96/2004 Sb., se specializovanou způsobilostí v oboru Perioperační péče a minimálně 3 roky praxe po ukončení této specializované způsobilosti, • odbornou způsobilost porodní asistentky podle zákona č. 96/2004 Sb., se specializovanou způsobilostí v oboru Perioperační péče a minimálně 3 roky praxe po ukončení specializované způsobilosti, • odbornou způsobilost všeobecné sestry podle zákona č. 96/2004 Sb., se specializovanou způsobilostí v oboru Intenzivní péče a minimálně 3 roky praxe po ukončení specializované způsobilosti. • odbornou způsobilost lékaře se specializovanou způsobilostí, která odpovídá zaměření tématu ve vzdělávacím programu, • další odborný pracovník s jinou kvalifikací (JUDr., Ing. Mgr. atd.), která odpovídá zaměření vzdělávacího programu (předměty jako je management, právní problematika, krizový management, atd.). <p>Školitelem odborné praxe může být zdravotnický pracovník, který získal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odbornou způsobilost všeobecné sestry podle zákona č. 96/2004 Sb., se specializovanou způsobilostí v oboru Perioperační péče a minimálně 3 roky praxe po ukončení specializované způsobilosti, • odbornou způsobilost porodní asistentky podle zákona č. 96/2004 Sb., se specializovanou způsobilostí v oboru Perioperační péče a minimálně 3 roky praxe po ukončení specializované způsobilosti, • odbornou způsobilost k výkonu povolání dětské sestry podle zákona č. 96/2004 Sb., se specializovanou způsobilostí v oboru Perioperační péče a minimálně 3 roky praxe po ukončení této specializované způsobilosti. • odbornou způsobilost všeobecné sestry podle zákona č. 96/2004 Sb., se specializovanou způsobilostí v oboru Intenzivní péče a minimálně 3 roky praxe po ukončení specializované způsobilosti.
-------------------------------	--

[†] viz zákon č. 372/2011 Sb.

Věcné a technické vybavení	<p>Pro teoretickou část vzdělávacího programu:</p> <ul style="list-style-type: none">• standardně vybavená učebna s PC a dataprojektorem a s možností přístupu k internetu,• modely a simulátory potřebné k výuce praktických dovedností – modely a simulátory k výuce KPR u dospělých a dětí, které signalizují správnost postupu KPR,• přístup k odborné literatuře, včetně el. databází (zajištění vlastními prostředky nebo ve smluvním zařízení), možnosti podpory teoretické výuky pomocí e-learningu. <p>Pro praktickou část vzdělávacího programu:</p> <ul style="list-style-type: none">• pracoviště pro výuku odborné praxe v akreditovaném zařízení je vybaveno dle platných standardů personálního zabezpečení, věcného a technického vybavení.
Organizační a provozní požadavky	<ul style="list-style-type: none">• Pro praktickou část vzdělávacího programu je podmínkou poskytování zdravotních služeb dle příslušného oboru.

7 Tabulka modulů

Specializační vzdělávání v oboru PORODNÍ ASISTENTKA - PERIOPERAČNÍ PÉČE				
Kód	Typ	Název	Rozsah	Počet kreditů
OM 1	P	Role porodní asistentky specialisty/ky v perioperační péči	3 týdny T – 120 hodin	60 (á 4 kredity/den)
	P	Odborná praxe na pracovišti perioperační péče (tento poskytovatel nemusí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb.)	3 dny Pr – 24 hodin	3 (á 1 kredit/den)
OM 2	P	Perioperační péče o pacienta ve vybraných oborech I.	9,5 dnů T – 76 hodin	38 (á 4 kredity/den)
	P	Odborná praxe na pracovišti perioperační péče (tento poskytovatel nemusí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb.)	10 dnů Pr – 80 hodin	10 (á 1 kredit/den)
	P	Odborná praxe na pracovišti akreditovaného zařízení (tento poskytovatel musí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb.)	1 týden Pr AZ – 40 hodin	15 (á 3 kredity/den)
OM 3	P	Perioperační péče o pacienta v gynekologii a porodnictví	5,5 dnů T – 44 hodin	22 (á 4 kredity/den)
	P	Odborná praxe na pracovišti perioperační péče na gynekologicko – porodnickém operačním sále (tento poskytovatel nemusí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb.)	12 dnů Pr – 96 hodin	12 (á 1 kredit/den)
	P	Odborná praxe na pracovišti akreditovaného zařízení (tento poskytovatel musí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb.)	2 týdny Pr AZ – 80 hodin	30 (á 3 kredity/den)
			T – teorie Σ 240 Pr – praxe Σ 200 Pr – AZ Σ 120 hodin	190
Celkem 560 hodin, 190 kreditů				

8 Seznam doporučených zdrojů

Doporučená literatura
ANTUŠÁK, E. a J. VILÁŠEK. <i>Základy teorie krizového managementu</i> . 1. vyd. Praha: Karolinum, 2016. 130 s. ISBN 978-80-246-3443-2.
BARNETT, S.R., NEVES, S.E. <i>Perioperative Care of the Elderly Patient</i> . 1st edition. UK: Cambridge University Press, 2018. 267 pg. ISBN 978-1-107-57629-2.
CRISCITELLI, T. <i>Fast Facts for the Operating Room Nurse</i> . 2nd edition. United State of America: Springer Publishing Company, 2018. 192 pg. ISBN 978-0-8261-4009-8.
DUNGL, P. a kol. <i>Ortopedie</i> . 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2014. 1168 s. ISBN 978-80-247-4357-8.
DYLEVSKÝ, I. <i>Základy funkční anatomie</i> . Olomouc: Poznání, 2011. 332 s. ISBN 978-80-87419-06-9.
FRANCŮ, M. a kol. <i>Perioperační péče o pacienta v rekonstrukční chirurgii a léčbě popálenin</i> . 1. vyd. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2011. 163 s. ISBN 978-80-7013-537-2.
HAMLIN, L., DAVIES, M., RICHARDSON-TENCH, M., SUTHERLAND-FRASER, S. <i>Perioperative Nursing an Introduction</i> . 2nd edition. Australia: Celsevier, 2019. 402 pg. ISBN 9780729542333.
HANKE, I. a kol. <i>Perioperační péče o pacienta v hrudní chirurgii</i> . 1. vyd. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2013. 139 s. ISBN 978-80-7013-554-9.
HAŠKOVCOVÁ, H. <i>Lékařská etika</i> . 4. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Galén, 2015. 225 s. ISBN 978-80-7492-204-6.
JEDLIČKOVÁ, J. a kol. <i>Ošetrovatelská perioperační péče</i> . 1. vyd. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2012. 268 s. ISBN 978-80-7013-543-3.
KALA, Z. a kol. <i>Perioperační péče o pacienta v digestivní chirurgii</i> . 1. vyd. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2010. 237 s. ISBN 978-80-7013-519-8.
KALA, Z. a kol. <i>Perioperační péče o pacienta v obecné chirurgii</i> . 1. vyd. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2010. 145 s. ISBN 978-80-7013-518-1.
KALA, Z. a kol. <i>Perioperační péče o pacienta v cévní chirurgii</i> . 1. vyd. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2011. 162 s. ISBN 978-80-7013-536-5.
KALÁB, M. a kol. <i>Perioperační péče o pacienta v kardiouchirurgii</i> . 1. vyd. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2013. 243 s. ISBN 978-80-7013-557-0.
KAPOUNOVÁ, J. a P. KAPOUN. <i>Bakalářská a diplomová práce: od zadání po obhajobu</i> . 1. vyd. Praha: Grada, 2017. 134 s. ISBN 978-80-271-0079-8.
KAYE, A.D., URMAN, R.D., FOX, CH.J. <i>Operating Room Leadership and Perioperative Practice Management</i> . 2nd edition. UK: Cambridge University Press, 2019. 376 pg. ISBN 978-1-107-19736-7
KAWACIUK, I. <i>Urologie</i> . 1. vyd. Praha: Galén, 2009. 308 s. ISBN 978-80-7262-626-7.
KRŠKA, Z. a kol. <i>Techniky a technologie v chirurgických oborech: vybrané kapitoly</i> . 1. vyd. Praha: Grada, 2011. 262 s. ISBN 978-80-247-3815-4.
KUDELA, M. a kol. <i>Základy gynekologie a porodnictví pro posluchače lékařské fakulty</i> . 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. 273 s. ISBN 978-80-244-1975-6.
KUDLEJOVÁ, M. <i>Inštrumentovanie: princípy, zásady, techniky a postupy</i> . Martin: Osveta, 2014. 699 s. ISBN 978-80-8063-423-0.
KUTNOHORSKÁ, J. <i>Multikulturní ošetrovatelství pro praxi</i> . 1. vyd. Praha: Grada, 2013. 160 s. ISBN 978-80-247-4413-1.

MARKOVÁ, M. <i>Determinanty zdraví</i> . 1. vyd. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2012. 54 s. ISBN 978-80-7013-545-7.
MARTAN, A. a kol. <i>Nové operační a léčebné postupy v urogynekologii: řešení stresové inkontinence moči, defektů pánevního dna a OAB u žen</i> . 2. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Maxdorf, 2013. 230 s. ISBN 978-80-7345-348-0.
MELICHERČIKOVÁ, V. <i>Sterilizace a dezinfekce</i> . 2. dopl. a přeprac. vyd. Praha: Galén, 2015. 174 s. ISBN 978-80-7492-139-1.
MĚŠŤÁK, J. a kol. <i>Základy plastické chirurgie</i> . 2. vyd. Praha: Karolinum, 2015. 176 s. ISBN 978-80-246-2839-4.
NAVRÁTIL, L. a kol. <i>Neurochirurgie</i> . 1. vyd. Praha: Karolinum, 2012. 165 s. ISBN 978-80-246-2068-8.
NOVOTNÝ, K. a kol. <i>Ambulantní operace křečových žil: miniinvazivní a endovaskulární přístupy</i> . Praha: Maxdorf, 2014. 155 s. ISBN 978-80-7345-363-3.
PAFKO, P. a kol. <i>Základy speciální chirurgie</i> . Praha: Galén, 2008. 385 s. ISBN 978-80-7262-402-7.
PAŘÍZEK, A. a kol. <i>Analgezie a anestezie v porodnictví</i> . 2. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Galén, 2012. 427 s. ISBN 978-80-7262-893-3.
PRUDIL, L. <i>Právo pro zdravotnické pracovníky</i> . 2. dopl. a upr. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2017. 155 s. ISBN 978-80-7552-507-9.
SEIDLOVÁ, D. a kol. <i>Perioperační medicína nejen pro praktické lékaře</i> . 2. vyd. Praha: Mladá fronta, 2018. 251 s. ISBN 978-80-204-4857-6.
<i>Sestra: odborný dvouměsíčník pro zdravotní sestry</i> . Praha: Strategie Praha, 1991-2014. ISSN 1210-0404.
SHEETS, S.D. <i>Surgical Notes – A Pocket Survival Guide for the Operating Room</i> . 2st edition. Philadelphia: F.A. Davis Company, 2015. 189 pg. ISBN 978-0-8036-2592-1.
SCHNEIDEROVÁ, M. <i>Perioperační péče</i> . 1. vyd. Praha: Grada, 2014. 368 s. ISBN 978-80-247-4414-8.
SYNEK, M., P. MIKAN a H. VÁVROVÁ. <i>Jak psát bakalářské, diplomové, doktorské a jiné písemné práce</i> . 3. přeprac. vyd. Praha: Oeconomica, 2011. 61, [8] s. ISBN 978-80-245-1819-0.
ŠPATENKOVÁ, N. a kol. <i>O posledních věcech člověka: vybrané kapitoly z thanatologie</i> . Praha: Galén, 2014. 315 s. ISBN 978-80-7492-138-4.
ŠRÁMOVÁ, H. a kol. <i>Nozokomiální nákazy</i> . 3. vyd. Praha: Maxdorf, 2013. 400 s. ISBN 978-80-7345-286-5.
ŠTÁDLER, P. a kol. <i>Miniinvazivní přístupy v cévní chirurgii</i> . Praha: Maxdorf, 2013. 200 s. ISBN 978-80-7345-296-4.
TOMOVÁ, Š. a J. KŘIVKOVÁ. <i>Komunikace s pacientem v intenzivní péči</i> . 1. vyd. Praha: Grada, 2016. 134 s. ISBN 978-80-271-0064-4.
TYLL, T. a kol. <i>Neuroanestezie a základy neurointenzivní péče</i> . 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2014. 310 s. ISBN 978-80-204-3148-6.
VAŠÁKOVÁ, M. a P. ŽÁČKOVÁ. <i>Hrudní drenáže krok za krokem</i> . Praha: Maxdorf, 2012. 234 s. ISBN 978-80-7345-278-0.
VENGLÁŘOVÁ, M. a kol. <i>Sestry v nouzi: syndrom vyhoření, mobbing, bossing</i> . 1. vyd. Praha: Grada, 2011. 184 s. ISBN 978-80-247-3174-2.
VODIČKA, J. a kol. <i>Traumatologie hrudníku</i> . 1. vyd. Praha: Galén, 2015. 241 s. ISBN 978-80-7492-168-1.
VYMAZAL, T. a kol. <i>Doporučené postupy pro podávání anestezie dětem a dospělým</i> . 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Mladá fronta, 2017. 199 s. ISBN 978-80-204-4710-4.
WAGNER, R. <i>Kardioanestezie a perioperační péče v kardiochirurgii</i> . 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 336 s. ISBN 978-80-247-1920-7.

WICKER, P., DALBY, S. *RAPID Perioperative Care*. 1st edition. UK: WILEY Blackwell, 2017. 462 pg. ISBN 9781119121237.

WENDSCHE, P., A. POKORNÁ a A. ŠTEFKOVÁ. *Perioperační ošetrovatelská péče*. Praha: Galén, 2012. 117 s. ISBN 978-80-7262-894-0.

WICHISOVÁ, J. a kol. *Sestra a perioperační péče*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. 192 s. ISBN 978-80-247-3754-6.

WICHISOVÁ, J. *Bezpečnost a etika v perioperační péči*. Praha: Grada, 2020, 88 s. ISBN 978-80-271-1029-2

ZÁHOREC, R. a kol. *Anestézie a perioperační starostlivost v onkologii*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2018. 463 s. ISBN 978-80-204-4688-6.

ZACHAROVÁ, E. *Komunikace v ošetrovatelské praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2016. 121 s. ISBN 978-80-271-0156-6.

ZACHOVÁ, V. a kol. *Stomie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 200 s. ISBN 978-80-247-3256-5.

ZEMAN, M. a kol. *Chirurgická propedeutika*. 3. přeprac. a dopl. vyd. [i.e. 4. vyd.]. Praha: Grada, 2011. 512 s. ISBN 978-80-247-3770-6.

ZEMAN, M. a kol. *Speciální chirurgie*. 3. dopl. a přeprac. vyd. Praha: Galén, 2014. 511 s. ISBN 978-80-7492-128-5.

ZEMANOVÁ, J. *Základy anesteziologie 1 část*. 2. přeprac. vyd. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2009. 149s. ISBN 978-80-7013-505-1.

ZLÁMAL, J. a kol. *Základy managementu pro posluchače zdravotnických oborů*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. 108 s. ISBN 978-80-7402-157-2.

ZLÁMAL, J. a J. BELLOVÁ. *Ekonomika zdravotnictví*. 2. upr. vyd. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2013. 249 s. ISBN 978-80-7013-551-8.